

መደረ ሚኒስትር ጉዳያት ወጻኢ

ኦቶ ዑስማን ሳልሕ ኣብ ገገ ወጻኢ TICAD

ዝኸበርኩንን ዝኸበርኩምን ተጋባእቲ

ምስጋና ንተገዳስነት መንግስቲ ጃፓንን ኣሰናዳእቲ ዋዕላን

ተበግሶ ‘ኣህጉራዊ ዋዕላ ቶክዮ ንልምዓት ኣፍሪቃ’ — “TICAD” ኣብ 1993 ካብ ዝተወሰደሉ ንደሓር፡ ኣብ’ዚ ዝሓለፈ ኣስታት 30 ዓመታት፡ ንናይ ኣፍሪቃ ብድሆታት ልምዓትን መትከላት ኣፍሪቃዊ ዋነነትን ኣብ መቐን “ኣህጉራዊ ሽርክነት” ዝተጨበጠ ገስጋስ፡ ዕቱብ መርተዖኣዊ ገምጋም ዝሓትት’ዩ። ስለምንታይ’ሲ፡ እንተድኣ ሓባራዊ ክብሪታትን ሽቶታትን ንምስፋሕ ተደልዩ፡ ካብ ዝሓለፈ ተመክሮታትና ተማሂርና፡ መጻኢ ገስጋስና ክነሓይል ስለዝግባእ።

ናይ’ዚ ዝሓለፈ 30 ዓመታት ዓለማዊ ኩነታትን ምዕባላን፡ ድሕሪ ምኽታም ዝሓለፈ ኩነት፡ ኣተሓሳስብቲ ተርእዮታት ዝተኸሰቱሉ መዋእል’ዩ ነይሩ። ጸቢብን ናይ ውሑዳት-ውሑዳትን ሃይመና ንምንጋስ ተባሂሉ፡ ምግሃስ ኣህጉራዊ ሕጊን ናጽነትን ልዑላዊነትን ህዝብታትን ሃገራትን፡ ዝምታ ሃብቲን ጸጋታትን “ዘይማዕበላ” ሃገራት፡ ዘይርትዓዊ ምቕርሖ ሃብትን እቶትን፡ ምጉባጥን ዓሎቕን፡ ምትእትታዎትን እገዳታትን፡ ሽበራን ቅልውላዎትን፡ ብልውሽናን ምምዝባልን ፍልሰትን፡ ምልማስን ምርማስን ኣህጉራዊ-ያንን ዞባዊ-ያንን ውድባት ዝዓብለሎ መዋእል።

ኣብ ውሽጢ ከም’ዚ ዝበለ ሓደገኛ ምዕባላታት 30 ዓመታት፡ እቲ ቀዳማይ ግዳይ፡ 60% ሃብትታት ዓለም ይውንን’ዩ ዝበሃል፡ ፍቕዱ ናብ 1.2 ቢልዮን በጺሑ ዘሎ ህዝብታት

ዝተዋሰነት ክፍለ-ዓለም ኣፍሪቃ'ዩ። ህዝብታት ኣፍሪቃ፡ መመሰሊ ድኻነትን ጥሜትን ቅልውላዎትን ለበዳታትን፡ ናይ ዝተፈላለያ ሜዳታት ንዋት ፕሮፖጋንዳን ህዝባዊ ርክባትን ኰይኑ፡ ክሳብ ናይ ኡክራይና ስርናይ ዘይምርካቡ ዝላቕ ከምዘሎ ዝደኣለሉ ደረጃ ንዕቀት በጺሑ'ሎ ክበሃል ይከኣል። ኣብ ርእሲ'ዚ ኣተሓሳሳቢ ኩነት፡ ለበዳ ኮቪድ፡ ባህርያዊ ሓደጋታትን ክሊማዊ ምግልባጥን ተደሚርዎ፡ ሰንኮፍ ቁጠባታት ዕንጋሎ ኣፍሪቃ፡ ኣብ ኣሰካፊ ኩነት'ዩ ዝርከብ።

ናይ ኣፍሪቃ ብድሆታት ልምዳት፡ በብጽላቱን ብኣሃዛትን ክትገልጸም፡ ከቢድ ዓቕቦት ኣይኰነን። መትከላት ኣፍሪቃዊ ዋነነት'ውን፡ ብክልሰ-ሓሳብ ክትገልጸ ከቢድ ኣይኰነን። እቲ ክወን ኩነት ዝምስክሮ ግን፡ ሓቀኛ ዋነነት ዘይኰነ፡ ጽግዕተኝነትን ተጸባይነትን ኣኸኣሊ ዕድላት ዘይኰነ፡ ኣሰንካሊ ኩነት ምምዕባሉ'ዩ። ሓቀኛን ዘላቂን ሽርክነት ዝረጋገጽ ከኣ፡ ምዕሩይን ርትዓዊን ኣኸኣሊን ዝምድናታት ምስ ዝህሉን ዝምዕብልን'ዩ። ኣብ'ዚ ውሁብ ኣሰካፊ ዓለማዊ ኩነታት፡ ግዳማዊ ኣጀንዳታት፡ ንዘንቁልቑል ዘሎ ኩነታት ኣፍሪቃ የጋድድ'ኳ እንተሎ፡ ቀንዲ ተሓተቲ ናይ'ቲ ሽግራት፡ ኣፍሪቃውያን ባዕልና ምዃንና ግን ክጉሰ ኣይግባእን።

ዝኸበርክንን ዝኸበርኩምን ተጋባእቲ

ኣብ'ዚ ዓለምና ኣብ ኣዝዩ ተኣፋፊ መሰጋገሪ ኣትዩሉ ዘሎ መድርኽ፡ ኣህጉራዊ ሕጊታት ኪኸበር፡ ናጽነትን ልዑላዊነትን ህዝብታት ኪሕሎ፡ ዝምታን ስርቅን ኪግታእ፡ ምክብባርን ምምልላእን ሽርክነትን ኪምዕብል፡ ድሕነትን ርግኣትን ኪወሓስ፡ ልምዳትን ራህዋን ኪጭበጥ ምእንቲ፡ ነቶም “ሓባራዊ ክብሪታትን ሸቶታትን” “ንብሎም ብዕምቁት ከሊስና፡ ኪኖ መብጸዓታት ሰናይ-ድልየት፡ ዝያዳ ዝተነጸረን ዘድምዕን ተለካዒን ፕሮግራማት (ትሕተ-ቕርጺ፡ ጸዓት፡ ማይ፡ ሕርሻ፡ ኢንዱስትሪዊነት፡ ርትዓዊ ወፍሪን ንግድን፡ ማሕበራዊ ኣገልግሎታት ትምህርቲን ጥዕናን) ምስ ዘድምዕ መካኒዝማት ከነርቅቕ ይግባእ።

እዚ ኣገዳሲ ዋዕላ፡ ነዞም ዝጠቕስኩዎም ምቕሉላት ለበዋታትን ናይ ካልኣት ተሳተፍቲ ኣገደስቲ ኣበርክቶታትን ተመያዪጡን መምዩን፡ ኣገደስቲ ውሳኔታት ከሕልፍ እምነ።

ምስ ምስጋና